

Asia: VN/7823/2019

Lausuntopyyntö merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset huomiot alusjätedirektiivin täytäntöönpanoon liittyvistä ehdotuksista

Tähän voitte kirjoittaa yleiset huomionne alusjätedirektiivin täytäntöönpanoon liittyvistä ehdotuksista

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunnossa on huomioitu sekä valvontaviranomaisen, sataman pitäjän, että kalatalousviranomaisen näkökulmia lakiehdotukseen.

Esityksen mukaan muutokset jätehuollon järjestämisen ja jätehuoltosuunnitelmien tekemisen osalta koskisivat jatkossa koskemaan myös huvivenesatamia, kalastussatamia sekä yhteysalusten ja vesibussien käyttämiä satamia.

Jätehuollon järjestämistä ja jätehuoltosuunnitelman laatimista koskevat vaatimukset laajenisivat valtaosaan näistä satamista. Perusteluiden mukaan kalastussatamien, joiden saalismäärä on 20 000 kg tai yli, sekä yhteysalussatamien ja vesibussisatamien jätehuoltosuunnitelmat esitettäisiin ELY-keskuksen valvontaviranomaiselle hyväksyttäväksi. Huvivenesatamien osalta kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyisi suunnitelmat. Esityksen mukaan vaikutuksia ELY-keskuksen työmäärään tulisi valvonnan osalta jätehuoltosuunnitelmien käsittelystä sekä jätehuoltosuunnitelmaa ja jätetositteita koskevien tietojen viemisistä rekistereihin. Satamanpitäjän roolissa ELY-keskukselle tulisi lisää tehtäviä jätehuoltosuunnitelmien laatimisesta yhteysaluslaitureiden osalta. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen L- vastuualueen osalta yhteysaluslaitureita on n. 90 kpl, joten työmäärä suunnitelmien laatimisessa on merkittävä. Lain noudattaminen vaatii myös neuvontaa ja ohjausta sekä valvontaa ELY-keskuksen toimesta.

Näihin kaikkiin edellä mainittuihin uusiin tehtäviin ei ELY-keskuksissa ole tällä hetkellä henkilöstöresursseja tai määrärahoja konsulttityön tilaamiseen.

Jätehuoltosuunnitelmien hyväksymisestä perittävän maksun suuruudesta tulee määrätä Valtioneuvoston asetuksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista. Taksassa tulee huomioida se, että satamien jätehuoltosuunnitelmien hyväksymiseen ja valvontaan käytettävä aika vaihtelee sataman koon ja haltijan mukaan. Maksun tulee olla porrastettu tai tuntiperusteinen, jotta maksun suuruus ei muodostu pienille satamanpitäjille kynnyksysymykseksi.

Määritelmät ja soveltamisala (MYSL 1 luvun 2 ja 3 §)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 2 ja 3 §:iin ehdotetuista muutoksista

-

Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamissa (MYSL 9 luvun 1-4 §)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätteiden vastaanottojärjestelyitä koskevista ehdotuksista

Kalatalousviranomaisen näkökulmasta katsottuna ehdotuksen 9 luvun 3 § Jätteiden vastaanottojärjestelyt kalastussatamassa, 2 momentin mukaisesti ehdotetaan ja sidotaan kalasatamat, joissa määrittelemättömänä referenssi vuotena/vuosina on tuo kyseinen 20 000 kg saalismäärä purettu, SUP direktiivin mukaiseen veloitteeseen tuottajavastuun piiriin kuuluvan muovia sisältävien kalastusvälinejätteen vastaanotto keräystä varten ja että vastaanotto on järjestettävä yhteistoiminnassa mainitussa luvussa tarkoitettun tuottajan kanssa, on monella tavalla haasteellinen:

-Ottuen huomioon kaupallisen kalastuksen rakenteen ja pienimuotoisen rannikkokalastuksen luonteen sekä riippuvuudet elollisten luonnonvarojen vaihtelevan käyttäytymisen vuodenaajoista ja vuosista toiseen, niin kyseisen saalismäärä rajan asettaminen yhden referenssivuoden perusteella ei liene tarkoituksenmukaista. Tarkastelun voisi esimerkiksi suhteuttaa useamman referenssivuoden perusteella muodostettuun viite tai keskiarvoon perustuvana ja huomioida satamakohtainen trendi. Riippumatta siitä kuinka tuo raja tulisi huomioida, tulisi siitä lisätä tarkennus lakiin tai mahdollistaa tarkentavan asetuksen antaminen.

-Varsinaista näyttöä siitä, että Suomen vesillä olisi tai että Suomen kalasatamiin ylipäättään purettaisiin laajoja määriä tässä tarkoitettua muovijätettä ei ole ja/tai sitä ei ole tässä yhteydessä esitetty, toki on ymmärrettävää, että SUP direktiivin toimeenpanoon on vahvasti sitouduttu. Huoleksi nousee tästä syystä se, että ollaan rakentamassa laajaa keräilyverkostoa kyseisten kalasatamien ympärille ilman varsinaista faktatietoa siitä, että paljonko kyseistä jätettä näiden kautta on mahdollista kerätä. Esityksessä ollaan sitoutumassa vain tähän malliin, vaikka SUP direktiivi voisi mahdollistaa muitakin tapoja kerätä kyseistä jätettä. Voitaisiinko esimerkiksi jätteenkeräilyn osalta hyödyntää rannikolla ja saaristossa jo olemassa olevia rakenteita ja järjestelyitä tähänkin tarkoitukseen. Ehdotus voisikin olla, että vastaanotto järjestettäisiin mahdollisimman kustannustehokkaasti alueellisesti huomioiden kyseisissä satamissa tai muussa tarkoituksenmukaisessa paikassa harkinnan varaisesti yhteistoiminnassa tuottajien kanssa.

-Kun laajaa verkostoa rakennetaan, niin tulisi huomioida alueelliset eroavaisuudet ja järjestelmän ylläpitokustannukset suhteessa saavutettuun hyötyyn, esitetty järjestely lisää kustannuksia kalasatamille ja toimijoille. Järjestäjille ja viranomaisille tulisi antaa mahdollisuus kohdentaa vastaanotto sinne, jossa se parhaiten palvelee asiakkaitaan ja SUP direktiivin tavoitteita.

Satamien jätehuoltosuunnitelmat, niiden hyväksyminen ja niistä kuuleminen (9 luvun 5-7 §)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne satamien jätehuoltosuunnitelmia koskevista ehdotuksista

Tällä hetkellä ELY-keskuksen valvontaviranomaisella ei ole olemassa valmista listausta satamista, joita ehdotetut muutokset tulisivat koskemaan. Tieto kalasatamista ja niiden saalismääristä löytyy kuitenkin ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselta merialueen satamien osalta ja sisävesien osalta ainakin osittain Luonnonvarakeskuksesta. ELY-keskuksen L-vastuualueella on tiedossa omat hallinnoimansa yhteysalussatamat, mutta vesibussisatamista ei ole olemassa rekisteriä. Valvontaviranomaisen pääsy olemassa olevien rekistereiden tietoihin tulee lainsäädännöllä varmistaa.

Satamia koskevan tietokannan laatiminen ja ajan tasalla pitäminen vaativat itse jätehuoltosuunnitelmien käsittelyn lisäksi resursseja, sillä tietoja joudutaan keräämään useista eri lähteistä, jolloin tietokannan kattavuuden ja luotettavuuden varmistaminen on vaikeaa. Rekisterin perustamistyö tulisi toteuttaa normaalista viranomaistyöstä erillisenä ja erillisrahoitettuna hankkeena.

Lisäksi uusien satamatoimijoiden osalta on varauduttava myös neuvonnan ja ohjauksen vaatimaan resurssitarpeeseen jo ennen jätehuoltosuunnitelman vaatimista. Pienten toimijoiden osalta harvemmin on käytössä resursseja konsulttipalveluiden käyttöön, toisin kuin esim. isojen satamien tai yhteysaluslaitureita hallinnoivien tahojen osalta.

Lakiehdotuksen 9 luvun 6 §:n mukaan kaikkien edellä mainittujen satamien osalta ELY-keskuksen tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on merkittävä suunnitelma ympäristönsuojelulain (527/2014) 222 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, kun sataman jätehuoltosuunnitelma on hyväksytty. Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyvän viranomaisen on lähetettävä sataman pitäjälle ote rekisteriin tehdystä merkinnästä.

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä

Kaikkien satamien jätehuoltosuunnitelmien vienti ympäristönsuojelun tietojärjestelmään vaati kohteen luomisen tietojärjestelmään. Suunnitelman toimittamisesta ja mahdollisista raportointivelvollisuuksista säädettyä tulee myös varmistaa, että tietojen toimittaminen toteutetaan pääsääntöisesti käyttämällä nykyistä käytössä olevaa sähköistä raportointijärjestelmää, YLVAa. Lisäksi tulee varmistaa, että käytettävät sähköiset järjestelmät mahdollistavat edellytettyjen tietojen toimittamisen silloin, kun velvoitteet tulevat voimaan, esim. YLVA-järjestelmään on oltava tehtynä tarvittavat muutokset.

Jätehuoltosuunnitelmien tiedot SafeSeaNet-järjestelmään

Ehdotuksen 9 luvun 7 §:n mukaan niiden satamien osalta, joita ei ole merkitty alusliikennepalvelulain 20 a §:ssä tarkoitettuun merenkulun tiedonhallintajärjestelmään, jätehuoltosuunnitelmat hyväksyneen viranomaisen on toimitettava 2 momentissa tarkoitettut tiedot Liikenne- ja viestintävirastolle, joka vie tiedot SafeSeaNet-järjestelmään. Ehdotuksessa on ristiriita ehdotuksen perusteluihin, jossa todetaan, että niiden satamien, joita ei ole merkitty merenkulun tiedonhallintajärjestelmään, osalta jätehuoltosuunnitelmat hyväksynyt viranomainen eli ELY-keskus tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen veisi tiedot kansallisen tiedonhallintajärjestelmän kautta unionin SafeSeaNet-järjestelmään. Ristiriita pitää korjata ja tuoda yksiselitteisesti esille kenelle kuuluu vastuu tietojen viemisestä SafeSeaNet-järjestelmään.

Mikäli tietojen vieminen SafeSeaNet-järjestelmään toteutetaan ehdotuksen perusteluiden mukaisesti, tarkoittaa se sekä ELY-keskukselle että kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle lisää tehtäviä uuden tietojärjestelmän osalta. Tältä osin syntyy myös tarve riittävään koulutukseen järjestelmän käytöstä.

Poikkeukset jätteen toimittamista koskevasta tositteesta SafeSeaNet-järjestelmään

Ehdotuksen 10 luvun 3 §:n mukaan sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyvän viranomaisen on ilmoitettava kyseisen sataman nimi ja sijainti 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua SafeSeaNet-järjestelmää käyttäen.

Näin ollen ehdotuksen mukaan ELY-keskuksen tulisi kuitenkin toimittaa nämä poikkeustiedot kyseiseen järjestelmään, josta ei ole käyttökokemusta ja tehtävä on ELY-keskukselle uusi.

Kalastussatamat

Ehdotuksen 9 luku 6 § mukaan kalastussataman, jossa puretun saaliin määrä on 20 000 kg tai yli, pitää esittää jätehuoltosuunnitelma ELY-keskukselle. ELY-keskus katsoo, että lain määritelmissä olisi selkeästi esitettävä, miten ja missä ajanjaksossa lasketaan ja todennetaan satamaan purettava saalismäärä 20 000 kg ja määritelmän tulee olla yksiselitteinen.

Ehdotuksessa on ristiriita siinä, että 9 luvun 3 §:n mukaan kalastussatamassa, johon purettu vuotuinen saalismäärä ylittää 20 000 kg, on järjestettävä muovia sisältävien kalastusvälinejätteen vastaanotto keräystä varten. 9 luvun 6 §:n mukaan jätehuoltosuunnitelma on ELY-keskukselle esitettävä kuitenkin jo silloin, kun puretun saaliin määrä on 20 000 kg. Valvontaviranomaisen näkökulmasta kaikkien ELY-keskukselle jätehuoltosuunnitelman esittävien kalastussatamien osalta tulee järjestää muovia sisältävien kalastusvälinejätteen vastaanotto keräystä varten.

Yhteysalussatamat ja vesibussisatamat

Varsinais-Suomen ELY-keskus katsoo, että laissa tulee määritellä tarkemmin, mitä tarkoitetaan yhteysalussatamilla ja vesibussisatamilla, joita jätehuoltosuunnitelman laatimisvelvollisuus koskee.

Ehdotukseen pitäisi lisätä myös säännökset siitä, mitä yhteysalus- ja vesibussisatamien jätehuoltosuunnitelman pitää vähintään sisältää, samoin kuin 9 luvun 3 §:ssä ja 9 luvun 4 §:ssä on määrätty kalastussataman ja huvivenesataman jätehuoltosuunnitelma sisällöstä.

Myös se ehdotukseen tulisi tarkentaa, voiko jätehuoltosuunnitelma olla reittialuekohtainen, jolloin jätehuolto järjestettäisiin yhteysaluksen lähtösatamassa, mutta ei jokaisessa saariston laiturissa.

Jättöpakko, jätteen ennakoilmoitukset ja maksut sekä niitä koskevat vapautukset (10 luvun 1, 2, 4 ja 5 §)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jättöpakkoa, jätteen ennakoilmoituksia ja maksuja sekä niitä koskevia vapautuksia koskevista ehdotuksista

-

Muut MYSL 9 ja 10 lukuihin sekä 12 lukuun ehdotetut muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne muista merenkulun ympäristönsuojelulain 9 ja 10 lukuihin sekä 12 lukuun tehdyistä ehdotuksista

Laiminlyöntimaksun määrääminen

Ehdotuksen 12 luvun 18 §:n mukaan sataman pitäjä on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksua, jos se laiminlyö 9 luvun 5 §:ssä säädetyn velvollisuuden laatia sataman jätehuoltosuunnitelma tai 9 luvun 6 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää sataman jätehuoltosuunnitelma toimivaltaisen viranomaisen arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi.

Laiminlyöntimaksua tulisi voida käyttää myös tilanteessa, jolloin esitetty suunnitelma ei ole riittävä eikä sitä kehotuksista huolimatta täydennetä lain mukaiseksi.

Öljyn päästökielto ja öljypäästömaksu

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne öljyn päästökiellosta ja öljypäästömaksusta.

-

Rikkipäästömaksu (7 b luku)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne rikkipäästömaksusta.

-

Meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuutta koskeva sääntely

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuutta koskevasta sääntelystä.

-

Alusten välisten haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtojen ja polttoaineen toimitusten sääntely

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne alusten välisten haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtojen ja polttoaineen toimitusten sääntelystä.

-

Painolastivesisääntelyn soveltuminen jäänmurtajiin

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne painolastivesisääntelyn soveltumisesta jäänmurtajiin.

-

Alusturvallisuuslakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne alusturvallisuuslakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Alusrekisterilakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne alusrekisterilakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Turvatoimilakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne turvatoimilakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Laivavarustelakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne laivavarustelakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Madekivi Olli
Varsinais-Suomen ELY

Porthen Saila
Varsinais-Suomen ELY-keskus